

תוצאות חיים

שיעור מפי מרן הגאון רבי יצחק רצאבי שליט"א - פוסק עדת תימן

י"ל ע"י התאחדות בני הישיבות ובסיוע מוסדות יד מהרי"ץ

גליון 96
פרשת בא
תשפ"ב ב'ש"ג

נושאי השיעור: א. מעשה מופלא בס"ת שכתבו עזרא הסופר - מדוע הענין של המומר הייתה מתחת ארון הקודש - מהו המושג תורה חדשה - ביאור נפלא ממך שליט"א מדוע בס"ת אי"צ כסדרן - מעשה מיוחד על ס"ת שבדק אנשים רשעים - הערה בענין הג"ל ממך שליט"א - ביאור עשית הנס בס"ת הג"ל כיצד היו משתנים אותיותיהם. ב. דברי הח"ח בעונש השבטים מידה כנגד מידה - מדוע הגר"ח ויטאל נענש בכאבים בכתף - כמה ביאורים ממך שליט"א בביאור המידה כנגד מידה שבפסוק "וירבו הימים" - הערה בדברי הח"ח וישב דבריו ע"פ דיוק בלשוננו. ג. מי יכול להכריע בדעת ר"ע - האם יכלו להתייעץ עם ר"ע שהיה בבית"ס - האם התנאים והאמורים טעו בד"ת - האם התנאים יכלו להתקשר עם רבותיהם מעולם האמת - מדוע רשבי לא יכלו להתקשר עם ר"ע - גדלותו וגדלותו של ר"ע בעוה"ב - מי היה כנגד הקב"ה בעשרה חרוגי מלכות ולמה - ביאור נפלא בדברי הגמ' בנזיר (נב). בדברי רשבי 'אם משמת חזר בו איני יודע'.

מעשה נפלא עם ס"ת שבדק אנשים רשעים והערה ממך שליט"א בענין זה

מספרים בכמה ספרים על ס"ת קדושים הנקראים "ס"ת בודק", ולדוגמא, אדם רשע עלה לס"ת ולא ידעו מי הוא, אז בעליה שלו, האותיות משתנות ברמז לעבירות שלו, וכ"ז רק מתי שהוא מתקרב לס"ת אז האותיות משתנות, אבל כשהוא מתרחק הס"ת חוזר לכתבו הראשון.

צריך להבין האם כל פעם הס"ת משתנה באמת, ובאגב יש להעיר על מה שראיתי כתוב שהיה ס"ת כזה בבית הכנסת של מהר"י אבוהב בצפת, ומסקרה מעשה זה החליטו שלא להוציא ס"ת זה אלא רק בחג השבועות בר"ה וביו"ה, כ, וסימנך "כשר", כיפור שבועות ראש השנה, וכע"ז היה גם בס"ת שנכתב בקדושה וטוהרה בלא תיקונים כלל (דהיינו כסדרן) ועוד הרבה מעלות ולקח לכתוב ס"ת זה כשנתיים והוא ג"כ היה בודק [הדברים מתוך הס' 'כסף צרוף'], והתפלאתי, אדרבא, אם הס"ת בודק ומוצא אנשים רשעים מדוע לא יוציאו אותו כל יום, ואע"פ שרוצים לכבד בזה את הס"ת, עדיין, אדרבא, עדיף שיגלה אנשים שחוטאים שבכך יחזרו בתשובה, וכי קל בעיניהם חזרה בתשובה של עוד יהודי אחד, הרי זה מרעיש את העולם, וצ"ע בזה.

ביאור דרך הנס שהס"ת משתנה

ובעניינינו שאותו אדם עלה והס"ת פתאום משתנה צריך להבין האם הס"ת היה פסול וחזר לכשרותו או שזה רק נראה פסול, אמנם באמת לא מסתבר שהס"ת משתנה באמת, שא"כ יוצא שהס"ת נכתב בדרך נס ולא כ"ס"ת כזה אינו כשר [וכמו שמצינו על נס השמן שקרה עם אשת עובדיה ושם מפורש בתוספתא ומובא ברד"ק שלא היה צריך להפריש מעשר זמן ניסא הוא' ע"ש ואכמ"ל], וע"כ לומר שבזמן שאותו אדם עולה לתורה והס"ת השתנה, הנס הוא שכביכול ישנו משהו שמכסה את האותיות ומראה אותיות אחרות וזה מפני הרוח טומאה של אותו אדם.

ב.

דברי הח"ח בשמירת הלשון במדה כנגד מדה שנענשו השבטים

בספר שמירת הלשון (חלק שני פ"א) כתוב בזה"ל, "ויאמר יהודה אל אחיו מה בצע כי נהרוג וגו' לכו ונמכרנו לישמעאלים וגו'". ובעצתו זו מצד אחד נסבבה ליוסף טובה גדולה, שניצל ממוות ומצד שני רעה גדולה שהסכימו למכרו לעבד. "וימכרו את יוסף לישמעאלים בעשרים כסף וגו' ויקרע עקב שמלותיו וגו', ויתאבל על בנו ימים רבים". ומכאן ואילך התחיל הכתוב לספר העונשים והבזיונות שמבלו עבור זה, והכל מידה למידה, ואשון לכל נענש יהודה שהוא היה הסיבה למכירה שנעשה אבל על בניו, ובדאי קרע עליהם ג"כ כדן וגם אחיו לא נפטרו מעונש הקריעה שגם הם קרעו בגדיהם כאשר כתוב בסוף מקץ ועל שכתוב שהתאבל על בנו ימים רבים לכן כתוב ג"כ "וירבו הימים ותמת בת שוע אשת יהודה" (לח, יב) ועל שרימה את אביו בגדי עזים שהטביל את כתונת יוסף בדמו רימוהו ג"כ בגדי עזים כדאיתא במדרש ע"כ.

בדרך כלל מידותיו של הקב"ה הם מידה כנגד מידה שבביל שאדם יתעורר לתקן את החטאים שלו אך מהח"ח נראה שגם עונש המגיע לאדם הוא מידה כנגד מידה, אבל אל"ז סותר שהרי אם אדם עושה עבירות ולא מתאש בחטאיו, כשרואה שמקבל עונש באחד מאבריו מבין שצריך לתקן משהו בעניין זה. ולדוגמא מסופר על הגאון רבי חיים ויטאל זיע"א שפעם אחת היו לו כאבים בכתף ואמר לו האר"ל למה שזה בא לו בגלל שדיברת בתנולה לברכה וכמו שכתוב בגמ' "תכף" לנטילה ברכה ולכן נענש בכתף כיון שעבר על "תכף".

א.

מעשה מעניין עם ס"ת שכתבו עזרא הסופר

בספר עוד יוסף חי על פרשת השבוע (פרשת שמות) מביא מעשה נפלא בזה"ל, 'היה מעשה בזמן רבינו שרירא גאון שהיה בימיו עשיר אחד מופלג והיה לו ס"ת שהיה כתב ידו של אדוניו עזרא הסופר זיע"א, ולאחר עשיר היו שני בניו, ולאחר פטירתו היה מח' גדולה בין הבנים היורשים מחמת שכל אחד היה רוצה ליקח את ס"ת הנזכר, הלכו הבנים והציעו טענותיהם לפני יודעי דת ודין ויצא הפסק דין שיניחו כנגד הס"ת סך עצום והחלוקה תהיה ע"פ הגורל ומי שיזכה ע"פ הגורל בס"ת, שייך לו הס"ת הזה, הפילו הגורל ביניהם וזכה האחד בס"ת ושמו שמחה גדולה עד מאוד והיה בעיניו כמוצא שלל רב, והשני נצטער הרבה אע"פ שלקח כנגדו כסף וזה הרבה ע"פ הגורל בכל זאת אינו שווה לו מגודל תשוקתו לס"ת הזה, היה שם בעיר ההיא מומר רח"ל, ובראותו כזאת חרה אפו על היורש הזה, עשה ברשע, החליף את מלבושיו שלא יכירוהו, הלך לביהכ"ס שם היה מונח הס"ת שהיה מוכן לקרות בו בציבור בשבת, נחבא שם עד הערב עד שהלכו כל האנשים, וסגרו את ביהכ"ס, ואז יצא ממחבואו ולקח את הס"ת מנרתיקו ופתחו ונמצא פתוח בפרשת משפטים ומצא שם פסוק "ועבדתם את ה' אלוהיכם וברך את לחמך ואת מימך", מה עשה אותו רשע ברשעותו, מחק את הע"ן של "ועבדתם" ועשה אל"ף [דהיינו ואבדתם חז"ן] ופסל את הס"ת בחירוף ובגידוף, ודבר זה לא נודע לאדם, למחרת פתחו את הס"ת לקרות בו בשבת בציבור, ומצאו שיש בו הטעות הזאת, והיורש שנפל הס"ת בחלקו היה לו צער גדול מזה, ומרוב הצער והדאגה נפל למשכב, אמר, יכולים לתקן הטעות הזו, אבל לא יהא נקרא הס"ת של עזרא הסופר, בא אליו אביו בחלום הלילה בליל מוצאי שבת ההוא וסיפר לו כל המאורע, דע לך מומר פלוני הוא עשה מעשה זה וכבר קיבל משפטו שבו מלאך וניקף את העין שלו, והנה היא תחת השולחן אשר עליו עומד הס"ת בארון הקודש שכך נגזר משפטו בית דין של מעלה "עין תחת עין", הוא לקח הע"ן מהס"ת הקדוש, לכך ינקרו העין שלו, וציווה שילך ויראה תחת השולחן וימצא שם העין של אותו משומד, גם אמר לו אביו שהס"ת לא יצטרך לתיקון, שיצא פסק דין בב"ד של מעלה שעזרא הסופר ע"ה בעצמו שכתב הס"ת הזה בקדושה, הוא יתקן את הס"ת. וכן היה כאשר אמר אביו שראו את הס"ת ההוא מתוקן וכתוב בו אותה ע"ן אשר במילה ועבדתם כשאר האותיות בס"ת בשווה, ע"כ המעשה.

ביאור המושג "תורה חדשה"

אם אתם זוכרים דיברנו בזמנו שלעתיד לבוא הקב"ה ידרוש לפני כל הצדיקים "תורה חדשה" ושאלנו מה זה תורה חדשה הרי התורה לא תשתנה, ואמרנו בשם המדרש תלפיות (ענף אמון) שהסדרים של התורה יתחלפו, דהיינו האותיות יסתדרו בצורה אחרת שהרי ישנם דברים שלא יהיו שייכים לעתיד תבוא כמו הקללות והעונשים וכדו' וא"כ בעצם זה לא תורה חדשה ממש, אלא זה כאילו תורה חדשה, שהרי ישארו הפרשיות איך שהיו ורק בסדר אחר, ומצינו כה"ג בכמה פסוקים ואכמ"ל.

ביאור נפלא ממך שליט"א מדוע בס"ת אין דין שלא כסדרן

וע"פ הדברים הנ"ל הסברנו בעבר מדוע בס"ת אין דין שלא כסדרן בשונה מתפילין ומזוזות שצריך לכתוב כסדר, והבאנו שהרדב"ז אומר שס"ת לרב הקושי הגדול חייב שגם שלא כסדרן כשר, אבל עכ"פ דבריו כביכול צ"לית ברירה, ואמרנו בס"ד לתרץ באופ"א שס"ת לכתחילה לא צריך להיות מסודר כיון שהרי אם אדם הראשון לא היה חוטא לא היה כתוב בתורה "אדם כי ימות באהל" שלא שייך מיתה, ואלא מה? התורה שלפנינו היא כמצב של אדם הראשון אחרי החטא אבל בעצם אותה תורה הייתה גם קודם החטא של אדם הראשון ורק בסדר אחר וא"כ לכתחילה לא צריך בס"ת לכתוב כסדרן שגם עכשיו הדברים נכתבים שלא כסדרן.

יש לי שאילה על דברי הח"ח שכתב שע"ז שיעקב התאבל על בנו ימים רבים נענש ש'וירבו הימים ותמת בת שוע אשת יהודה' ולכאורה איזה מידה כנגד מידה שייכת כאן, ומה יש בריבוי המילים האלה, והנראה לומר בזה שהריבוי הימים זה חלק מהבעיה דהיינו שכל מעשה תמר שגרם ליהודה בזיון גדול, היה זה רק מכיון שרבו הימים וראתה שגדל שילה והיא לא נתנה לו לאשה ונתייאשה מלינשא לשילה ולכן תמר עשתה מה שעשתה, וכל זה היה בעקבות ריבוי הימים. וכך לדרך אחרת, שרק מכיון שרבו הימים היה צער ליהודה על בת שוע אשתו שנפטרה שהרי כאשר מכירים אדם הרבה זמן והמוות מפריד ביניהם יש יותר צער, ואך לא היו רבים הימים לא היה צער ליהודה כ"כ, וכיון שיהודה גרם צער לאביו הרבה זמן לכן נענש שבת שוע נפטרה רק לאחר שרבו הימים שאז צערו גדול.

אמנם לא ברור שלזה נתכוון הח"ח, אך עכ"פ הדברים מצד עצמם נכונים, ונבוא לבאר כוונת הח"ח, אך נקדים עוד קושיא יותר גדולה, חז"ל אומרים בדבר עולם פ"ב, (חיברו התנא רבי יוסי) ובבראשית רבה ש'וירבו הימים' שהיה אצל בת שוע היה בסך הכל שנים עשר חודש ומה שכתוב שנתאבל יעקב על בנו ימים רבים היה זה עשרים ושתיים שנה, וא"כ תמוה ביותר מה הקשר בין המקרים ואיזה מידה כנגד מידה שייך פה.

דיוק דברי הח"ח ויישוב ההערה לדלעיל

והנראה שביאור דברי הח"ח הוא כך שבעצם לא הח"ח בעצמו השווה את הדברים אלא התורה היא זו שהשוותה את שני המקרים במילים דומות, אע"פ שבעצם זה דומה, ובהכרח שהדימוי בא לומר שזה המידה כנגד מידה, וזה מדוייק הפלא ופלא בדברי הח"ח שכתב בזה"ל **על שכתוב שהתאבל על בנו ימים רבים לכן כתוב ג"כ וירבו הימים וכו' ע"כ.**

ג.

כ"כ הערות במעשה דר"ע ורשב"י ביה"ס (פסחים ק"ב) וביאורים נפלאים ליישב.

נחזור לנושא של רשב"י שדיברנו בו בשבועות הקודמים בדברי הגמ' בפסחים (דף ק"ב). לגבי המעשה עם רבי עקיבא ורשב"י שרשב"י אמר לר"ע רבי למדני תורה וא"ל ר"ע איני מלמדך וא"ל רשב"י אם אין אתה מלמדני אני אומר ליוחאי אבא והוא מוסרך למלכות וכו' ונראה שר"ע נאלץ ללמד את רשב"י ולכן א"ל אם בקשת ליחונך היתלה באילן גדול וכשאתה מלמד את בנך למדהו בספר מוגה וכו'. וצריך להבין שהרי כל דברי ר"ע הללו זה דברי דרך ארץ ואינו ד"ת והרי רשב"י ביקש מר"ע שילמד אותו תורה.

בספר דורות הראשונים (ח"ד מדף ש"ל והלאה) כותב דבר מעניין, והוא עומד על כל הקושיות שעמדנו עליהם בעבר ואלו תורף דבריו, כל הדברים הללו תמוהים ומתמיהים הרי ר"ע הקהיל קהילות ברבים ואמראם במקום חיותינו אנחנו מתייראים וכו' א"כ מדוע לא רצה ללמד את רשב"י [ואולי זה לא כ"כ קושיא שיתכן שר"ע לא ידע שהדברים יגיעו עד כדי כך שיטען לבית הסוהר וכיון שנכנס לביה"ס לא רצה להמשיך להתגרות ברומאים]. ועוד הקשה איך הגיע רשב"י לביה"ס הרי נתנו רק לרבי יהושע הגרסי שישירת את ר"ע כמש"כ בגמ' בעירובין וכשרצו לשאול שאלה מר"ע היו צריכים להתחכם כמש"כ בירושלמי במסכת יבמות פ"ב ה"ה, במשנה שם כתוב כך, מעשה שחלצה בינו לבניה ולבית האסורין, ובא מעשה לפני ר"ע והכשיר. והירושלמי אומר ע"ז בזה"ל, בבית האסורים היה מעשה ולבית האסורים בא המעשה. רבי יוחנן הסנדלר עבר גרמיה רוכל, ורומא עבריה קומי בית חבישה דר"ע - ר"י הסנדלר עשה עצמו רוכל ויום אחד עבר לפני ביה"ס שהיה חבוש שם ר"ע. והיה מכריז ואמר מאן בעי מחטין מאן בעי צינורין, חלצה בינו לבניה מהו - תוך כדי שר"י הסנדלר צעק מי רוצה מחטים וכו' הנכיס את השאלה מה הדין חליצה בינו לבניה. אודיק ליה ר"ע מן כותא - הסתכל ר"ע מהחלון. אמר ליה אית לך כושין אית לך כשר - דהיינו ר"ע שאל את ר"י הסנדלר יש לך כושין [כלי לתפירה] יש לך כשר וכך ענה ר"ע על השאלה בעקפיו. ומהירושלמי הזה רואים שא"א היה אפילו לדבר עם ר"ע כדי לקבל ממנו תשובה של מילה אחת ואיך רשב"י בא אליו ושוחח איתו שילמד אותו תורה וכו', ובסופו של דבר ר"ע לימדו עניני דרך ארץ ונראה שר"ע בכל זאת חשש ועל כן לימד את רשב"י רק עניני דרך ארץ, והוסיף עוד להתפלא איך רשב"י דיבר כך לרבו ר"ע, ומה שייך למוסרו למלכות אחרי שהוא כבר נמסר למלכות, ועוד יש פלא איך ר"ע נשאר בביה"ס הרבה זמן הרי הרומים תוך זמן קצר היו גוזרים את הדין למוות, והאריך ע"ז הרבה והעולה מדבריו שבתחילת דרכם של הרומאים היו ת"ח שהיה להם קשר עם הרומאים, והביא לזה כמה ראיות מהש"ס, ויעושי"ב שהביא שנראה שנחלקו בזה הת"ח בדרכי ההנהגה האם צריך לנתק את כל הקשרים עם הרומאים או לא, ויוחאי אביו של ר"ש לא מתקאת קשרו עם הרומאים והשתדל אצל הרומאים שלא יתנו את ר"ע להריגה. והמובן מדבריו שלכן רשב"י יכול להיכנס בקלות לר"ע כיון שאביו היה מקושר למלכות ולכן גם רשב"י לא חשש שהוא יסתכן כיון שיש לו 'פרוטקציה' ג"כ אביו. ע"כ הדברים מספר דורות הראשונים.

יתכן לומר מהלך אחר לגמרי ע"פ מש"כ התוס' במקום על דברי הגמ' שר"ע ציוה את רבי יהושע בנו וכו' וברשב"ס פירש שהוא רבי יהושע בן קרחה כיון שר"ע היה קירח כמש"כ בגמ' בבכורות דף נח. שהיה בן עזאי אומר כל חכמי ישראל דומין לפני קלפיפת השום חוץ מן הקרח הזה, ע"כ פירוש הרשב"ס שר"י בן קרחה הוא זה בנו של ר"ע שהיה קרח. והתוס' כתבוע"ד רשב"ס בזה"ל, ואין נראה שיהיה הגמ' קורא אותו בן קרחה דך גאיש שהרי נענשו הנערים שקראו לאלישע "עלה קרח" (מלכים ב, ו) ובן עזאי קראו כך דרך בדיחותא ע"כ. תוס' מסבירים שכן עזאי שאמר על ר"ע חוץ מן הקרח הזה היה זה דרך בדיחותא.

אולי ע"פ דברי התוס' שיש דרך בדיחותא אפשר לומר גם שמה שרשב"י אמר לר"ע 'אם אין אתה מלמדני אני אומר ליוחאי אבא והוא מוסרך למלכות' זה גם היה דרך בדיחותא ולא התכוין אלא לפתות את ר"ע, ולכן ר"ע לא כעס על רשב"י ולא כתוב שזה גנאי.

ביאור נפלא מהספר כבוד חכמים במעשה דנזיר (נב).

ונבוא לבאר דברי הגמ' בנזיר (נב). מדוע הושחרו שינוי מפני תעניותיו, הדברים מתוך ספר כבוד חכמים מאמר לט.

היה מחלוקת האם ר"ע חזר בו או שלא, וגם אם כן אולי ר"ע חזר בו רק בחלק מהדברים והבר סמכא להכריע בזה הוא ר"ש שהוא עייל ונפיק אצל ר"ע, ור"ע הראה לו חיבה יתירה, ואף קרא לו בני (מעילה ז:), ורשב"י בעצמו אומר שכל תורתו היא מר"ע, כמ"ש בגיטין סז. שרשב"י אמר לתלמידיו בני, שנו מידותי שכל מידותי תרומה ממידותיו של ר"ע, והנה רשב"י למד אצל ר"ע י"ג שנה כמ"ש במדרש רבה (פרשה כח) וכשהיה ר"ע בביה"ס לא היה ידוע אולי ר"ע חזר בו, ורק רבי יהושע הגרסי יכל להיכנס אצל ר"ע כמ"ש בגמ' במסכת עירובין, אך עדיין חכמי הדור יכלו להיכנס אצל ר"ע כמ"ש ביבמות דף קח ששכרו אדם אחד בארבע מאות זוז שילך לר"ע לברר הלכה בדיני גירושין, וגם רשב"י עצמו בא לביה"ס וביקש ממנו רבי למדני תורה כמ"ש בגמ' בפסחים דף ק"ב. אך מפני תוקף הגזירה לא יכל ללמד את רשב"י אמנם ר"ע בינו לבינו לא פסיק פומיה מגירסיה ולפ"ז רשב"י יכל להעיד על ר"ע עד הזמן שיצא ממנו אך על סוף הזמן של ר"ע קודם פטירתו אינו יכול להעיד ומצינו כמה תנאים ואמוראים שכתוב עליהם באורתיא אמר הכי ובצפרא אמר טעות היא בידי וכמ"ש בגמ' בב"ק, והייתה אפשרות להתקשר עם חבריהם ורבותיהם בעלמא דקשוט שהצדיקים שמזכירים שם תנא או אמורא היו מתקשרים עם בעל השמועה כמ"ש בירושלמי שהאומר דבר הלכה צריך לצייר כאילו בעל ההלכה עומד כנגדו כמ"ש בברכות ששמואל הלך לחצרמות ושאל את בבית הקברות את אבי היתומים איפה הכסף וכו' יעויין שם.

רשב"י מנסה להתקשר עם ר"ע בעולם האמת לדעת אם ר"ע חזר בו וע"ז אומר רשב"י "עד ימיו היה ר"ע מטהר" אבל אם משמת חזר בו איני יודע, דהיינו רשב"י שהיה לו השגות לא מעלמא הדין כולו אומר כבוד שדרש בסתרי תורה ירדו מלאכים וכשניסה להתקשר עם ר"ע לאחר מותו לא הצליח וחקר לדעת על דעת מה זה ונודע לו שר"ע הוא גבוה מעל גבוה כמ"ש הארז"ל שר"ע השיג את שער החמישים בחייו מה שמשוה רבינו השיג רק לאחר מיתתו ועוד שמת על קידוש ה"ו ויצאה נשמתו באחד הדין ישנו חידוש ידוע מרבינו שמשון מאסטרופולי על העניין של עשרה הרוגי מלכות שנהרגו בעבור מכירת יוסף והרי במכירה היו רק תשעה שבטים וציפרו את הקב"ה יחד איתם לעשרה וכתב הר"ש מאסטרופולי שר"ע הוא זה שהיה כנגד הקב"ה וכיון שהוא הרי לא בא משום שבט שהרי הוא בן גרים שהם תחת רגלי השכינה, על דרך מש"כ "וכל אשר יעבור תחת השבט", דהיינו כל אר"א מעשרה הרוגי מלכות שעברו מיתה היו במקום השבטים אבל "העשירי יהיה קודש" שזהו ר"ע שהוא כנגד הקב"ה והרוגי מלכות אין אדם יכול לעמוד במחיצתם, וע"כ התנא הקדוש רשב"י על אף מדרגותיו הנוראות והנפלאות עד שמי רום וכוכביהם בעודו בגופו לא היה יכול להתקשר עם ר"ע שאין אדם יכול לעמוד במחיצתו וע"ז אמר רשב"י "עד ימיו היה ר"ע מטמא" דהיינו כל זמן חיותו של ר"ע יכול אני להעיד שהיה מטמא, אבל אם משמת חזר בו איני יודע, שהרי לא היה רשב"י יודע ר"ע סמוך לפטירתו, ולשואלו אחר הפטירה ג"כ אינו יכול, שהרי כל זמן שאני בעוה"ז המגושים איני יכול להתקרב לר"ע, וכשנודע לרשב"י על גודל מעלתו וגדולתו של ר"ע נחרד על שלא נזהר כמו שצריך באדם גדול כשה ועל גן הושחרו שינוי מפני תעניותיו, ובמיוחד שאמר אני מוסרך למלכות שזה הפרזה במיעוט כבודו של ר"ע וע"כ הושחרו שינוי. [אנחנו אמרנו שבעוד שעבר שזה בדרך בדיחותא ולפי דברינו אפשר לומר שגם בדרך בדיחותא אסור לומר כן לרוב גדולתו וגדולתו של ר"ע], ועכשיו מובן מעיקרא מאי סבר ועכשיו מאי קסבר, ע"כ דברי הכבוד חכמים.

והדברים ממש הפלא ופלא ולא צריך להוסיף מילה והש"ת ב"ה אירענינו במאור תורתו אכ"ר.

שובו בנים
שובבי"ם